

Svenska för alla

SVENSKA SPRÅKET

Svenska är ett östnordiskt språk som talas av cirka elva miljoner personer, främst i Sverige där språket har en dominant ställning som huvudspråk, men även som det enda nationalspråket i Finland och som enda officiella språk på Åland. I övriga Finland talas det som modersmål framförallt i de finlandssvenska kustområdena i Österbotten, Åboland och Nyland. En liten minoritet svenskspråkiga finns även i Estland. Svenska är nära besläktat och i hög grad ömsesidigt begripligt med danska

och norska. De andra nordiska språken, isländska och färöiska, är mindre ömsesidigt begripliga med svenska. Liksom de övriga nordiska språken härstammar svenskan från en gren av fornnordiska, vilket var det språk som talades av de germanska folken i Skandinavien.

Författaren och språkvårdaren Catharina Grünbaum tecknar en bild av svenska språket från vikingatiden till nutid.

I det åttasidiga faktabladet kan du läsa om hur det svenska riksspråket har utvecklats, både det talade och det skrivna, samt vilket inflytande andra språk har och har haft på svenskan. Catharina Grünbaum redogör även för den svenska språkvården som har en lång tradition och tar upp den strävan efter jämställdhet i språkbruket

Lär
dig tala
svenska!

De flesta som bor i Skandinavien förstår varandra över landgränserna.

Svenska, norska och danska har nämligen ett gemensamt ursprung, och är så lika att vissa språkvetare ser dem som dialekter av samma språk.

Den skandinaviska historien rymmer maktkamper och krig, unioner och unionsuppbrott, lillebrorskomplex och storebrorsfasoner ... Men det finns många likheter mellan grannländerna, och språken bidrar till samhörigheten. I dag arbetar många svenskar i Norge, och Öresundsbron har knutit Sverige och Danmark närmare varandra.

De tre skandinaviska språken talas av över 20 miljoner personer. Och det gemensamma ursprunget och utvecklingen för svenska, norska och danska gör att de flesta skandinaver förstår varandra utan att ha studerat grannspråken.

Danskan och norskan är mest lika. Tydligare skillnader finns mellan dem och svenska. Men även svenskan delar mycket av ordförrådet med sina grannar. En svensk läsare förstår direkt ungefär 75 procent av orden i en dansk eller norsk text.

Varför är språken så lika?

Allt började med vad vi i dag kallar urnordiska. För 1500 år sedan talade de flesta i Skandinavien detta gemensamma språk. På 800-talet började urnordiskan att delas upp i två grenar: östnordiska och västnordiska. Östnordiskan blev till svenska och danska. Ur västnordiskan uppkom norskan. Det var dock en mycket långsam utveckling.

Längre fram lånade de skandinaviska språken ofta in samma ord från andra språk. På så vis blev de fortsatt lika.

Likt och olik

Några tydliga skillnader mot svenskan är att norska och danska använder bokstäverna **æ** och **ø** för ä och ö, oftast **kk** istället för ck, och **ks** istället för x.

Men hur skiljer man då på danska och norska? I tal brukar det inte vara svårt, eftersom uttalet av språken är så olik. I skrift är det svårare. Likheten mellan norska och danska i skrift beror på att länderna under flera sekel, fram till 1814 var i union. Danska var då gemensamt skriftspråk. Men på 1800-talet ville norrmännen skapa ett eget. Några ville utgå från danskan och andra utveckla ett helnorskt skriftspråk.

Resultatet blev *bokmål* respektive *norsk*. En stor majoritet av dagens norrmän skriver på bokmål.

Några tumregler för att skilja på danska och norska i skrift:

Finns det många **æ** i texten är den troligen dansk. Tecken på norska är **ei** (som i vei = väg), **au** (som i sau = får), **øy** (som i øye). Norskan har nästan alltid **p, t, k**, där danskan har **b, d, g**. Till exempel: gap, mat, rik (no, sv). Gab, mad, rig (da).

ur Grannspråk – Lektionsförslag i danska och norska

Norrmän med koll

Skandinaver har lättare att förstå texter än tal på grannspråken. Svenskar, norrmän och danskar förstår dock varandra olika bra. Norrmän är "bäst i klassen". Det beror delvis på att norskan är lik danskan i skriftspråk och ordförråd, och svenskan i uttal.

"Norska är danska uttalad på svenska" har en språkkännare formulerat det.

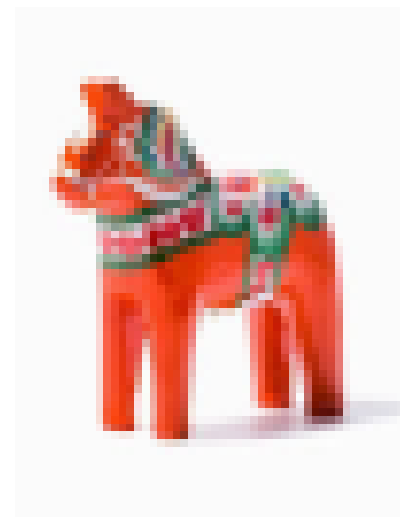

Svårast har svenskar och danskar att förstå varandras tal. Danskarna reducerar till exempel en del ljud; drar ihop orden. Även ett annorlunda uttal av vissa vokaler kan förvirra svenskar.

Språkpolitik

Nordisk språkpolitik siktar på att alla nordbor ska kunna kommunicera med varandra, helst på ett skandinaviskt språk.

Enligt den svenska läroplanen ska alla elever få undervisning i nordiska språk. Samma sak gäller i Danmark och Norge. Men forskning tyder på att den skandinaviska språkförståelsen försämrats under senare år.

Falska vänner

Du får mycket gratis om du kan svenska och vill förstå norska eller danska. Men det finns fallgropar. Falska vänner kallas ord som låter lika, men betyder olika saker på olika språk. Ett exempel är ordet *by*, som på både norska och danska betyder stad. Här finns en [lista över fler falska vänner](#).

I följande fraser ser du hur lika de skandinaviska språken är:

Jag bor på landet/i staden. (sv)

Jeg bor på landet/i byen. (da)

Jeg bor på landet/i byen. (bokmål)

Eg bur på landet/i byen. (nynorsk)

Jag vill gärna veta mera om länderna och språken i

Norden. (sv)

Jeg vil gerne vide mere om landene og sprogene i Norden. (da)

Jeg vil gerne vite mer om land och språk i Norden. (bokmål)

Eg vil gjerne veta meir om land och språk i Norden. (nynorsk)

Ur Grannspråk – Lektionsförslag i danska och norska

Visste du att ...

Danska småbarn har svårt att förstå danska. Forskning visar att danska 8–15 månaders bebisar förstår färre ord än barn med andra modersmål. I Norden talas språk från tre olika språkfamiljer: den nordgermanska (danska, färöiska, isländska, norska, svenska), uraliska (finska, samiska) och

Att lära sig
svenska

Du kan träna svenska på internet.

Du kan träna my
www.digital.se

